

प्रप्यायते पूर्यते प्रपीनम् ओप्यायी वृद्धौ प्यायः पीति [पा० ६.१.२८.] च । हे
अर्वन् इयतीति अर्वा सर्वतो गतः उत्समुत्स्यन्दनं सुग्लक्ष्णं कूपं जुषस्व सेव-
स्व कीदृशमुत्सम् मधुमत्तं मधुस्वादेन धृतेन युक्तं किं च समुद्रियं समुद्रसम्बन्धि
चयनयागसम्बन्धि सदनं गृहमाविशस्व तृतः सन्यज्ञगृहं सेवस्व त्रयो ह वै स-
मुद्रा अग्निर्यजुषां महाव्रतः साम्नां महदुक्थमृचामित्यभिप्रायः समुद्रशब्दः समुद्रा-
श्चाद् इति [पा० ४.४.११८.] घप्रत्ययः तस्येयादेशः ॥ ८७ ॥

धृतं मिमिक्षे धृतमस्य योनिर्धृते श्रितो धृतमस्य धाम ।

अनुध्रुधमावह मादयस्व स्वाहाकृतं वृषभ वक्षि हव्यम् ॥ ८८ ॥

गृत्समददृष्टा । अहं धृतं मिमिक्षे सेतुमिहामि अग्निमुखे मेहुमिहिति मिमिक्षते
मिह सेचने सनत्ताल्लट् उत्तमैकवचनम् । यतोऽस्याग्नेर्धृतं योनिरुत्पत्तिस्थानम्
अग्निर्यस्यै योनेरसृज्यत तस्यै धृतमुल्वमासीदिति श्रुतेः गर्भाधारोदकमुल्वम् । यो
ऽग्निर्धृते श्रितः धृतमाश्रितः । अस्यग्नेर्धृतमेव धाम स्थानं तेजःकरं वा उ अवधा-
रणे । अतो हे अर्धर्यो अनुध्रुधं स्वधामन्नमुपलक्ष्य तमग्निमावह पूर्वमन्नमुपकल्प्य
पश्चादाह्वय आह्वय च मादयस्व तर्पय तर्पयित्वा चैव ब्रूहि हे वृषभ कामानाम-
भिवर्षुक स्वाहाकृतं स्वाहाकारेण कृतं हव्यं त्वं वक्षि वह देवान्प्रापय वहतेः
शपि लुप्ते ऽवकत्वादौ कृते वक्षीति रूपम् । यद्वा यं प्रत्यहं मिमिक्षे यस्य धृतं
योनिर्यो धृते श्रितः यस्य च धृतं धाम स त्वमनुध्रुधं देवानावह मादय हव्यं च
वक्षि इत्यग्निं प्रत्येवोक्तिः यतो वज्रेः कर्मद्वयं देवानामावाहनं हविर्वहनं च ॥ ८८ ॥

समुद्राहूर्मिर्मधुमांश्च उदारदुपाश्रुना सममृतत्वमानह् ।

धृतस्य नाम गुह्यं यदस्ति जिह्वा देवानाममृतस्य नाभिः ॥ ८९ ॥

वामदेवदृष्टा । अत्रान्नाध्यासेन धृतं स्तूयते प्राणाध्यासेन चाग्निः । समुद्रात्
धृतमयात् मधुमान् रसवानूर्मिः कल्लोल उदारत् उदगहत् ऋ गतौ चैरङ् ऋदृशोऽङि
गुणः [पा० ७.४.१६.] अक्षीणत्वादृतस्य समुद्रेणोपमानम् अन्नदेवताभिप्रायं वा सा
ह्यक्षीणैव । उद्गत्य च स ऊर्मिः अश्रुना प्राणेन जगत्प्राणभूतेनाग्निना सं संगत्यै-